

DISSETENES JORNADES DE DRET CATALÀ A TOSSA: QÜESTIONS ACTUALS DEL DRET CATALÀ DE LA PERSONA I DE LA FAMÍLIA

Els dies 20 i 21 de setembre de 2012 van tenir lloc a Tossa de Mar les Dissetenes Jornades de Dret Català a Tossa. Les Jornades van ser organitzades per l'Institut de Dret Privat Europeu i Comparat de la Universitat de Girona, amb la col·laboració de l'Ajuntament de Tossa de Mar i amb el suport del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya, la Universitat de Girona, l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya, el Col·legi de Notaris de Catalunya, el Deganat de Registradors de Catalunya, la Universitat Pompeu Fabra, la Universitat de Barcelona i els il·lustres col·legis d'advocats de Barcelona, Girona i Terrassa.

El principal objectiu d'aquesta edició va ser l'anàlisi de les principals qüestions actuals del dret català de la persona i la família, atès l'interès suscitat per la nova regulació que sobre aquesta matèria ha realitzat el legislador català en la Llei 25/2010, de 10 de novembre, que aprova el llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família. En concret, les Jornades es van centrar en l'estudi de les qüestions més innovadores amb una regulació *ex novo*, des d'una visió polièdrica. Hi van intervenir com a conferenciants tant acadèmics com pràctics del dret de gran prestigi (magistrats, notaris, registradors i advocats), cosa que va donar com a resultat una trobada d'un altíssim nivell científic.

Per tot això, les Jornades van comptar amb un gran nombre d'inscrits provinents d'àmbits molts diversos, els quals van tenir l'oportunitat no sols de conèixer el marc teòric i l'aplicació pràctica del dret de la persona i de família, sinó que, a més, van poder participar activament en els debats, els quals van destacar per la seva riquesa, encara que molt sovint el temps dedicat a aquests va quedar curt.

La sessió d'obertura va començar amb unes paraules de benvinguda a càrrec de l'alcalde de la vila de Tossa de Mar, qui es va mostrar molt contenta pel fet de tenir, una vegada més i de nou, l'oportunitat d'acollir les Jornades. A continuació, el doctor Miquel Martín, catedràtic de dret civil de la Universitat de Girona, va donar la paraula a l'Honorable Senyora Pilar Fernández Bozal, consellera de Justícia de la Generalitat de Catalunya, qui va donar per inaugurades les Dissetenes Jornades de Dret Català a Tossa.

La conferència inaugural fou a càrrec M. Eugènia Alegret, magistrada del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, que es va centrar en el tractament jurisdiccional d'algunes institucions noves i en la diferent regulació que d'altres institucions s'ha fet en el llibre segon del Codi civil de Catalunya. A més, i tenint en compte el que ara mateix arriba als jutjats i tribunals catalans, va incidir de manera especial en les qüestions de dret transitori, no sempre clarament resoltes, segons el seu parer.

La primera ponència, titulada «Institucions de protecció de la persona» i a càrrec del catedràtic Jordi Ribot, es va centrar en l'estudi de la institució de l'assistència. Ribot va començar amb una acurada i rigorosa presentació del nou règim jurídic de

l'assistència. Aquest va voler ressaltar que aquesta nova figura no margina la incapacitació, sinó que cobreix el buit legal que hi havia fins ara a causa de la manca de regulació de la disminució no incapacitant. A continuació es va fer una taula rodona en què es va analitzar, des d'una perspectiva pràctica, l'assistència com a mesura de protecció de la persona. Hi van participar la jutgessa Sílvia Ventura, l'advocat Miquel Puiggalí i Remei Soriano, fiscal en cap de l'àrea de Terrassa. Tots ells van posar de manifest que l'assistència és una figura que no s'utilitza gaire, segurament perquè falta fer la divulgació adequada entre els agents socials implicats, a més d'una major especialització jurídica de tots els operadors jurídics.

Així mateix, en la segona part d'aquesta primera ponència es va abordar l'estudi de dues qüestions diferents: primerament, els poders en previsió de la pèrdua sobrevinguda de capacitat, a càrrec del notari Josep M. Valls, qui va donar una visió teòricopràctica dels poders, incidint en els aspectes que podrien ser més problemàtics, com ara la necessitat de preveure a partir de quan es fa efectiu el poder. A continuació, el catedràtic Pedro del Pozo va explicar els detalls de la regulació jurídica catalana del patrimoni protegit de la persona amb discapacitat o en situació de dependència, el qual es caracteritza per ser un patrimoni independent sense titularitat ni propietat de ningú i destinat a un fi que és el que el cohesionava. Tot seguit, Antonio Giner, registrador de la propietat, va analitzar la regulació de la seva inscripció registral i el seu règim fiscal.

La segona ponència es va dedicar a l'estudi de la situació dels fills menors davant la ruptura dels progenitors. Hi va participar la catedràtica Susana Navas, amb una conferència dedicada als models de guarda i al principi de l'interès superior del menor en el nou llibre segon del Codi civil de Catalunya. La professora Navas, després de delimitar de manera impecable i molt clarificadora els conceptes utilitzats pel legislador català (en concret, que la responsabilitat parental forma part de la potestat parental), va posar de manifest que, al seu entendre, si bé la guarda compartida és el sistema ideal, la realitat ens demostra que molt poques vegades es donen els pressupòsits adequats perquè aquest sistema de guarda sigui el més convenient d'acord amb l'interès superior del menor.

A continuació hi va haver una taula rodona en què van intervenir la professora Elena Lauroba, la magistrada Mercè Caso i l'advocada M. Antonia Gómez. S'hi van analitzar el pla de parentalitat i els aliments, tant en el procés matrimonial de mutu acord com en el contenciós, i els seus problemes d'execució. Es va posar de manifest, entre d'altres qüestions pràctiques, que si es vol que el pla de parentalitat compleixi la seva funció, és molt important que siguin els pares qui ho facin, si bé assessorats, i no els seus advocats, perquè d'aquesta manera seran ells els qui hauran reflexionat sobre les possibilitats d'assolir i respectar el pla, cosa que evitarà controvèrsies posteriors.

Per acabar, la tercera ponència va versar sobre els aspectes econòmics de la ruptura conjugal. Hi van participar, primer, Joaquim Bayo, magistrat de l'Audiència Provincial de Barcelona, el qual va analitzar dues qüestions de gran interès: d'una

banda, tot allò relatiu a l'atribució o la distribució d'ús de l'habitatge familiar; de l'altra, la prestació compensatòria. En ambdós casos Bayo va insistir en els aspectes de major repercussió pràctica, ja sigui per la seva novetat, ja sigui pels problemes interpretatius que sorgeixen en la seva aplicació, com, per exemple, amb el dret transitori que regula el dret d'ús de l'habitatge. A continuació va intervenir el catedràtic Esteve Bosch, que va parlar sobre la configuració de la pensió compensatòria per raó del treball en el llibre segon. En concret, va centrar la ponència a analitzar els nous requisits necessaris per a la seva procedència i la nova manera de quantificar-la. Per acabar, la professora Esperança Ginebra va tancar aquest tema amb un estudi sobre les especificitats d'aquesta compensació en cas d'extinció per raó de mort i les seves repercussions en l'àmbit successori.

La segona part d'aquesta tercera ponència es va dedicar a l'estudi dels pactes en previsió d'una crisi matrimonial i de la convivència, i va ser a càrrec del professor Lamarca, qui va fer una interessant comparació entre els *marital agreements* en el *common law* anglosaxó i la regulació dels pactes com a nova figura dins del règim de separació de béns propi del dret català de família. A continuació i amb la finalitat de completar una visió global d'aquesta nova regulació, el notari Àngel Serrano va donar una perspectiva de la pràctica notarial en els pactes; en concret, es va centrar en el temps i la forma hàbils i en els límits que s'han de respectar per a la seva validesa i eficàcia, i també en les repercussions que tenen sobre altres pactes familiars i successoris.

Les Jornades van cloure's amb una ponència final a càrrec d'Encarna Roca i Trias, magistrada del Tribunal Constitucional i catedràtica, que va donar un visió panoràmica de la nova regulació continguda en el llibre segon del Codi civil de Catalunya. Va incidir en la constant evolució de les formes familiars i la necessària adaptació de les normes a aquestes noves realitats. Constitueix un bon exemple d'això el que ha fet el legislador català en el llibre segon del Codi civil de Catalunya, complint el que estableix l'article 41 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya. Roca i Trias també va posar de manifest que el principi de *clean break down* presideix actualment la ruptura de les relacions matrimonials i no matrimonials. Per acabar, va assenyalar que la família no s'extingeix quan es produeix la dissolució del nucli essencial; és a dir, la família, els seus membres, tan sols canvien les relacions, les reorganitzen.

A més, les Jornades tenien previst un termini de temps després de cada ponència per a la presentació de les comunicacions que el Comitè Científic de les Jornades havia seleccionat per la seva relació amb alguns aspectes concrets dels temes tractats en les ponències i regulats en el llibre segon, com també, evidentment, per la seva qualitat. A causa de la falta de temps, els comunicants no van poder disposar de tot el temps que l'organització havia previst inicialment. No obstant això, van aportar idees molt interessants, per la qual cosa esperem la seva publicació per a poder-ne fer una lectura completa.

La cloenda de les Jornades va ser a càrrec del director de la Comissió de Codificació de Catalunya i catedràtic de dret civil de la Universitat de Lleida, qui va agrair a

l'organització la celebració de les Dissetenes Jornades de Dret Català a Tossa, que, un cop més, van ser d'un altíssim nivell científic, un excel·lent fòrum per al debat i tot un èxit de participació. Tot seguit, l'Excel·lentíssima i Magnífica Senyora Anna Maria Geli, rectora de la Universitat de Girona, va dir unes paraules de comiat i va convocar els assistents a la propera edició.

En resum, podem assenyalar que l'actualitat i la importància de la temàtica, la qualitat dels ponents i el prisma teoricopràctic de la seva anàlisi, així com l'elevat nombre d'assistents, van propiciar un debat i un intercanvi d'idees entre ponents i assistents continu i molt enriquidor, que van fer que aquestes Jornades fossin tot un èxit. Per tot això, esperem impacientment la publicació de les actes de les Jornades.

Ana Giménez Costa
Universitat Rovira i Virgili